

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

โรงเรียนเทศบาลในเขตพื้นที่เทศบาลนครยะลา

Factors Related to the Knowledge of Basic Cardiopulmonary Resuscitation (Basic CPR) among Grade 6 Students in Yala Municipality's School, Yala

นุรฟาติน ดือเร๊ะ ^{1*}

Nurfatin Duereh ^{1*}

^{1*} โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านเขาพระ

^{1*} Khao Phra Tambon Health Promoting Hospital

* Corresponding Author: นุรฟาติน ดือเร๊ะ E-mail: Nurfatinduxrea@gmail.com

Received : 18 February 2023

Revised : 14 April 2023

Accepted : 23 April 2023

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลในเขตพื้นที่เทศบาลนครยะลา กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษาที่ 2564 จำนวน 184 คน ขนาดกลุ่มตัวอย่างได้จากการคำนวณโดยใช้โปรแกรม G*Power 3.1.9.2 เครื่องมือวิจัยเป็นแบบทดสอบความรู้ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติค่าไคสแควร์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนเพศชายและหญิงเท่ากันร้อยละ 50.0 ส่วนใหญ่เคยได้รับข่าวสารจากสื่อต่างๆ เกี่ยวกับการช่วยชีวิตขั้นพื้นฐานร้อยละ 61.4 มีความรู้เกี่ยวกับการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานโดยเฉลี่ยเท่ากับ 10.1 ส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับมากร้อยละ 37.5 และทัศนคติเกี่ยวกับการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานโดยเฉลี่ยเท่ากับ 33.0 ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 49.4 นอกจากนี้ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยความสัมพันธ์กับความรู้การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 คือ สถานที่เรียน การได้รับข่าวสารจากสื่อต่างๆ รวมถึงทัศนคติเกี่ยวกับการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน และเพศไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน

คำสำคัญ: ความรู้ การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน นักเรียนระดับประถมศึกษา

Abstract

This research is a cross-sectional descriptive study. The objectives of this research were to study the level of knowledge and attitude about Basic CPR and the factors related to the Basic CPR knowledge of sixth-grade students in the municipal school, Yala municipality. The participants were 184 sixth-grade students in the first semester of the academic year 2021. The sample size was calculated using the G*Power 3.1.9.2 program. The research instrument was a

knowledge test. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and chi-square statistics. The results showed that 50.0% of male and female students were equal. Most of them had received news from various media about Basic CPR was 61.4%. Basic CPR knowledge is equivalent to 10.1 on average, they were at a high level of 37.5%, and Basic CPR attitude is equivalent to 33.0 on average, they were at a high level of 49.4%. In addition, the result of hypotheses testing found that factors related to Basic CPR knowledge at a significant level of 0.05 were school, information exposure from various media, Basic CPR attitude, and gender.

Keywords: Knowledge, Basic Cardiopulmonary Resuscitation (Basic CPR), Primary school students

บทนำ

สถานการณ์อุบัติเหตุการบาดเจ็บ และการเสียชีวิตของเด็กประถมศึกษาด้วยอุบัติเหตุ มีแนวโน้มสูงขึ้น อุบัติเหตุเป็นเหตุที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิดเป็นความบังเอิญที่เกิดขึ้นโดยไม่ตั้งใจ และไม่คาดฝันมาก่อนหรือเกิดจากความประมาท ซึ่งอาจจะทำให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินได้สาเหตุที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุ เช่น ความบกพร่องทางร่างกาย ความเจ็บป่วยเรื้อรัง สภาพจิตใจ ขาดความรู้ หรือ ความขาดระมัดระวัง จากรายงานสถิติขององค์การอนามัยโลกปี 2559 พบว่าอัตราการตายจากอุบัติเหตุในเด็กพบประมาณ 830,000 คนต่อปี เฉลี่ยวันละ 2,000 คนทั่วโลก [1]

จากสถิติการเกิดอุบัติเหตุในเด็กประถมศึกษาในประเทศไทย พบว่าเด็กจะตายด้วยการบาดเจ็บสูงถึงร้อยละ 53.5 และจากสถิติสาเหตุการตายจากการบาดเจ็บทางถนน การจมน้ำเป็นเหตุการณ์ตายที่เพิ่มสูงขึ้นชัดเจนในกลุ่มเด็กอายุ 11 - 12 ปี ไปจนถึงวัยรุ่น และจากการแยกสัดส่วนการเกิดอุบัติเหตุ แยกได้ดังนี้ 1) การจมน้ำ 2) ภัยทางถนน 3) ความรุนแรง 4) อันตรายจากไฟฟ้า 5) อุบัติเหตุตกจากที่สูงของแข็งชนกระแทก และสถิติจากรายงานของศูนย์วิจัยเพื่อสร้างเสริมความปลอดภัยและป้องกันการบาดเจ็บในเด็กภาควิชากุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล ปี 2562 พบว่าเด็กอายุ 4 - 12 ปี เป็นวัยที่มีความไวต่อการตายในช่วงปิดเทอม เด็กที่มีความเสี่ยงเพิ่มขึ้นในช่วงปิดเทอม เมื่อเทียบกับเวลาอื่น ๆ ของปี เป็นเด็กวัยตั้งแต่ 4 - 12 ปี สาเหตุที่สำคัญพบว่าร้อยละ 56.0 ตายจากการจมน้ำ ร้อยละ 26.0 ตายจากการจราจร ร้อยละ 8.0 ตายจากตกที่สูง ของแข็งชนกระแทก ร้อยละ 7.0 ตายจากความรุนแรง และร้อยละ 3.0 ตายจากไฟฟ้า ซึ่งสาเหตุเหล่านี้อาจจะทำให้เกิดภาวะที่หัวใจหยุดเต้นทั้งสิ้น [2] ซึ่งภาวะหัวใจหยุดเต้นหรือ (Cardiac arrest) เป็นภาวะที่หัวใจไม่สามารถทำงานได้ปกติ ทำให้การไหลเวียนโลหิตไม่สามารถไปเลี้ยงส่วนต่างๆ ได้ของร่างกายที่เห็นได้อย่างหนึ่งคือ การทำงานของสมอง หากไม่มีเลือดเลี้ยงส่งผลให้หมดสติทำให้สมองส่วนคอร์เท็กซ์ขาดเลือดไปเลี้ยงและสูญเสียชีวิตได้ [3] การช่วยเหลือในทันทีจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อช่วยให้ผู้ป่วยรอดชีวิต และมีการฟื้นตัวของสมองที่ดี หัวใจหยุดเต้นเป็นภาวะฉุกเฉินทางการแพทย์ ถ้าได้รับการรักษาทันต่วงทีอาจทำให้หัวใจกลับมาเต้นใหม่ได้ หากเด็กมีภาวะหัวใจหยุดเต้นควรได้รับการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานทันทีโดยปัจจัยที่มีผลต่ออัตราการรอดชีวิตของผู้ป่วยได้แก่ ระยะเวลาตั้งแต่เกิดภาวะหัวใจหยุดเต้นจนถึงเมื่อได้รับการช่วยเหลือการกระตุ้นหัวใจด้วย

ไฟฟ้า (Defibrillation) ควรทำภายใน 4 นาที และการกดหน้าอกควรทำภายใน 8 นาที หากผู้ป่วยได้รับการช่วยเหลือที่ไม่ทันหรือไม่มีประสิทธิภาพ อาจส่งผลให้เลือดที่ถูกบีบออกจากหัวใจไปเลี้ยงส่วนต่าง ๆ ของร่างกายได้น้อยลงหรือไม่ได้เลย ทำให้สมองส่วนคอร์เท็กซ์ขาดเลือดไปเลี้ยงและสูญเสียชีวิตได้ จะเห็นได้ว่าการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานมีประโยชน์มากที่สุดในการช่วยชีวิตผู้ป่วยที่หัวใจหยุดเต้นกะทันหัน การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานให้ผู้ป่วยอย่างถูกวิธี จะสามารถช่วยชีวิตผู้ป่วยได้ เนื่องจากการเป็นการช่วยแก้ไขระบบไหลเวียนเลือดและระบบหายใจจากที่ผู้ป่วยหยุดหายใจ ทำให้ร่างกายขาดออกซิเจนที่จะไปเลี้ยงอวัยวะที่สำคัญโดยเฉพาะสมอง ซึ่งจะมีผลทำให้หัวใจหยุดเต้นและเสียชีวิตในที่สุด [4]

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาพบว่า งานวิจัยที่เกี่ยวกับการช่วยชีวิตหรือการช่วยฟื้นคืนชีพในประเทศไทย ส่วนใหญ่จะทำการศึกษาในบุคลากรทางการแพทย์ เช่น พยาบาลวิชาชีพ และนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัย หรือการศึกษาการฝึกอบรมให้ความรู้ร่วมกับการฝึกปฏิบัติการช่วยฟื้นคืนชีพให้แก่ญาติใกล้ชิดผู้ป่วยที่เสี่ยงต่อการเกิดหัวใจหยุดเต้นกะทันหันเพื่อส่งเสริมการปรับตัวทางจิตสังคม แต่อย่างไรก็ตามงานวิจัยที่เกี่ยวกับการช่วยชีวิตหรือการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานในประเทศไทย พบงานวิจัยที่ทำการศึกษาในกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาแต่ยังไม่มีการศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเหตุการณ์ฉุกเฉินสามารถเกิดกับใครก็ได้ และหากเด็กมีความรู้และความสามารถในการช่วยฟื้นคืนชีพก็จะสามารถช่วยผู้ป่วยหัวใจหยุดเต้นเฉียบพลันได้ ทั้งนี้ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ควรมีความรู้การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานเพื่อที่เด็กวัยเรียนจะมีความกล้าและสามารถให้การช่วยเหลือบุคคลในครอบครัวหรือประชาชนที่มีภาวะหัวใจหยุดเต้นไม่ว่าจะเกิดจากอุบัติเหตุหรือการเจ็บป่วยด้วยโรคต่างๆ ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

จากการรายงานสาเหตุการเสียชีวิตในเด็กกลุ่มวัยต่ำกว่า 15 ของอำเภอเมืองยะลาจังหวัดยะลา พบว่าสาเหตุการเสียชีวิต แยกสัดส่วนการเกิดอุบัติเหตุ แยกได้ดังนี้ ตายจากการจมน้ำ รองลงมาภัยทางถนนและผลัดตกหกล้ม เพราะเมื่อประสบอุบัติเหตุแนวโน้มในการเสียชีวิตของเด็กจะมีมากกว่าผู้ใหญ่ เพราะร่างกายของเด็กยังอ่อนแอและ บอบบาง ดังนั้นสิ่งที่สำคัญต้องคอยสอนเด็กๆ สามารถดูแลตนเองได้เมื่อต้องพบเจอกับการเจ็บป่วยฉุกเฉิน และจดจำสายด่วน 1669 เรียกใช้ทันทีเมื่อพบเหตุบาดเจ็บฉุกเฉิน [5]

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลในเขตพื้นที่เทศบาลนครยะลา เพื่อศึกษาระดับความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลในเขตพื้นที่เทศบาลนครยะลา ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนในวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา เรื่องการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน การประเมินสถานการณ์ การบาดเจ็บ การหยุดหายใจและการช่วยหายใจในหลักสูตรการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลายได้อย่างเหมาะสม

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross - sectional descriptive study) กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษาที่ 2564 โรงเรียนเทศบาลในเขตพื้นที่เทศบาลนครยะลาจำนวน 6 แห่ง มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้งหมด 439 คน คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป G*Power 3.1.9.2 โดยกำหนดค่า Effect size = 0.3 ,

Power (1- β err prob) = 0.80 ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 184 และแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยการนำชื่อของนักเรียนของแต่ละโรงเรียนมาหยิบฉลากรายชื่อแบบไม่คืนที่ทั้ง 6 โรงเรียน กำหนดอัตราส่วน เพศชาย : เพศหญิง เท่ากับ 1 : 1 เครื่องมือในการทำวิจัยเป็นแบบสอบถามวัดความรู้การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลลักษณะทั่วไป ประกอบไปด้วยข้อคำถามจำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เพศ สถานที่เรียน ประสบการณ์การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน การได้รับข่าวสารจากสื่อต่างๆ เกี่ยวกับการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน

ส่วนที่ 2 แบบวัดความรู้การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน ประกอบไปด้วยข้อคำถามจำนวน 15 ข้อ ได้แก่ ด้านความรู้การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน โดยประยุกต์แบบสอบถามการวัดความรู้การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน ของวราพรรณ เพ็งแจ่ม [6] โดยมีข้อคำถามที่ถูกต้อง และข้อคำถามที่ผิด ดังนี้

ข้อคำถามที่ถูกต้อง ได้แก่ ข้อ 1, 2, 5, 6, 8, 9, 10, 12, 13, 14

ข้อคำถามที่ผิด ได้แก่ ข้อ 3, 4, 7, 11, 15

การแปลผลคะแนนแบบวัดความรู้การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน โดยกำหนดว่าตอบถูกต้องได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน โดยเกณฑ์ในการแปลผลคะแนนใช้การพิจารณาแบ่งระดับคะแนนอิงเกณฑ์ โดยประยุกต์หลักเกณฑ์ของ Bloom มีเกณฑ์แบ่งคะแนนออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ความรู้ระดับสูง ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป (ช่วงคะแนน 12 - 15 คะแนน)

ความรู้ระดับปานกลาง ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 60 - 79 (ช่วงคะแนน 8 - 11 คะแนน)

ความรู้ระดับต่ำ ได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60 (ช่วงคะแนน 1 - 7 คะแนน)

ส่วนที่ 3 แบบวัดทัศนคติเกี่ยวกับการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน ประกอบไปด้วยข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตรฐานส่วนประมาณค่าแต่ละข้อมี 5 คำตอบ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยแบ่งเป็นข้อคำถามที่ถูกต้องและข้อคำถามที่ผิด ดังนี้

ข้อคำถามที่ถูกต้อง ได้แก่ ข้อ 1, 3, 5, 7, 8, 9

ข้อคำถามที่ผิด ได้แก่ ข้อ 2, 4, 6, 10

สำหรับเกณฑ์การประเมินผลระดับคะแนนทัศนคติต่อการปฏิบัติการการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน เพื่อนำมาวิเคราะห์จะใช้สมการทางคณิตศาสตร์ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

$$\begin{aligned} \frac{(\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด})}{\text{จำนวนขั้นที่ต้องการ}} &= \frac{5 - 1}{3} \\ &= 1.33 \end{aligned}$$

คะแนนเฉลี่ย 3.68 - 5.00 คะแนน หมายถึง ทัศนคติอยู่ในระดับสูง

คะแนนเฉลี่ย 2.34 - 3.67 คะแนน หมายถึง ทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 2.33 คะแนน หมายถึง ทัศนคติอยู่ในระดับต่ำ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย โดยการนำเครื่องมือการวิจัยไปตรวจสอบความตรงต่อเนื้อหา จากการให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านตรวจสอบ ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิเชี่ยวชาญด้านการช่วยฟื้นคืนชีพ โดยให้

พิจารณาความสอดคล้องของแบบทดสอบที่ใช้เป็นเครื่องมือการวิจัย ซึ่งนำเครื่องมือผ่านการตรวจสอบไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.74 ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างเด็กวัยเรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2564 โดยให้ตอบแบบสอบถามออนไลน์ผ่าน Google form ใช้ระยะเวลาเก็บข้อมูล ระหว่างเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน 2564 ทั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติพรรณนาคือ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน สำหรับทดสอบสมมติฐานคือ สถิติ Chi-Square

ผลการวิจัย

1) กลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิงเท่ากัน ร้อยละ 50.0 กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมาจากสถานที่เรียน โรงเรียนเทศบาล 4 ร้อยละ 31.5 กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดไม่เคยมีประสบการณ์การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน ร้อยละ 100 ส่วนใหญ่เคยได้รับข่าวสารจากสื่อต่างๆ เกี่ยวกับการช่วยชีวิตขั้นพื้นฐาน ร้อยละ 61.4 โดยสื่อที่ได้รับบ่อยที่สุดได้แก่ อินเทอร์เน็ต ร้อยละ 37.1 รองลงมาโทรทัศน์ ร้อยละ 23.9 และสื่อที่ได้รับน้อยที่สุดได้แก่ เอกสารวิชาการ ร้อยละ 1.7

2) ผลของการวัดความรู้การช่วยฟื้นคืนชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลในเขตพื้นที่เทศบาลนครยะลา พบว่ามีความรู้การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน โดยเฉลี่ยเท่ากับ 10.1 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.9 ส่วนใหญ่มีความรู้ อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 37.5 รองลงมาความรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 34.7 และความรู้ อยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 27.7

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของระดับความรู้การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานจำแนกเป็นรายข้อ (n = 184)

ความรู้เกี่ยวกับการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน	ระดับความเห็น		
	ตอบถูก จำนวน (ร้อยละ)	ตอบผิด จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ ความรู้
1. การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน เป็นการช่วยเหลือผู้ที่หยุดหายใจหรือหัวใจหยุดเต้นให้มีการหายใจและการไหลเวียนกลับคืนสู่สภาพเดิม ได้แก่ การผายปอด การนวดหัวใจภายนอก	156 (84.8)	28 (15.2)	มาก
2. พบคนหมดสติโทรขอความช่วยเหลือได้ที่เบอร์โทร 1669	152 (82.6)	32 (17.4)	มาก
3. กดหน้าอกด้วยความเร็วอยู่ที่ 90 ครั้งต่อนาที	66 (35.9)	118 (64.1)	น้อย
4. การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน ผู้ช่วยเหลือต้องกระทำเพียงคนเดียว ไม่ต้องมีผู้อื่นช่วย	88 (47.8)	96 (52.2)	น้อย
5. กดหน้าอกด้วยความลึกอย่างน้อย 2 นิ้วหรือ 5 ซม.	133 (72.3)	51 (27.7)	ปานกลาง

ความรู้เกี่ยวกับการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน	ระดับความเห็น		
	ตอบถูก จำนวน (ร้อยละ)	ตอบผิด จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ ความรู้
6. อันตรายจากการวางมือผิดตำแหน่งในการกดหน้าอก คือกระดูกซี่โครงหัก	150 (81.5)	34 (18.5)	มาก
7. ควรให้การช่วยเหลือผู้บาดเจ็บที่เสียเลือดมากก่อน ผู้บาดเจ็บหัวใจหยุดเต้น	44 (23.9)	140 (76.10)	น้อย
8. ประเมินระดับความรู้สึกตัวของผู้ป่วยหมดสติ โดยการ ตบปาก 2 ข้างพร้อมเรียกดัง ๆ ซึ่งอาจจะพูดว่า “คุณๆ” ดังๆ 3 รอบ	154 (83.7)	30 (16.3)	มาก
9. ขั้นตอนแรกสำหรับผู้ช่วยเหลือต้องคำนึงถึงในการเข้าไปช่วยเหลือผู้บาดเจ็บ คือ ความปลอดภัยของสถานที่	138 (75.0)	46 (25.0)	ปานกลาง
10. ทำการนวดหน้าอกหรือปั๊มหัวใจเรื่อย ๆ จนกว่าบุคลากรทางการแพทย์จะมาถึง	140 (76.1)	44 (23.9)	ปานกลาง
11. เครื่องกระตุ้นหัวใจอัตโนมัติ (Automated External Defibrillator; AED) สามารถใช้กับผู้ป่วยที่ยังหายใจได้ตามปกติ	92 (50.0)	92 (50.0)	น้อย
12. การกดหน้าอกแต่ละครั้งต้องมีการปล่อยให้ทรวงอกคืนตัวเต็มที่ก่อนกดใหม่ แต่ไม่ยกสันมือขึ้นพ้นจากทรวงอก	154 (83.7)	30 (16.3)	มาก
13. อาการของผู้ที่ต้องได้รับการช่วยเหลือ โดยการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน คือ หมดสติ ไม่มีชีพจร ไม่รู้สึกตัว ไม่หายใจหรือหายใจเหือก	151 (82.1)	33 (17.9)	มาก
14. ตำแหน่งในการวางมือในการกดหน้าอก คือ กึ่งกลางทรวงอก ระหว่างราวนมทั้ง 2 ข้าง (ให้อยู่ตรงกลางหน้าอก) ในการกดหน้าอก	145 (78.8)	39 (21.2)	ปานกลาง
15. กดหน้าอกในผู้ใหญ่ด้วยสันมือ 1 ข้าง	105 (57.1)	79 (42.9)	น้อย

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลในเขตพื้นที่เทศบาลนครยะลา มีความรู้เกี่ยวกับการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน ส่วนใหญ่ตอบถูกต้องมากที่สุดคือ การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน เป็นการช่วยเหลือผู้ที่หยุดหายใจหรือหัวใจหยุดเต้น ให้มีการหายใจและการไหลเวียนกลับคืนสู่สภาพเดิม ได้แก่ การผายปอด การนวดหัวใจภายนอก ร้อยละ 84.7 ส่วนข้อที่ตอบผิดมากที่สุดคือ ควรให้การช่วยเหลือผู้บาดเจ็บที่เสียเลือดมาก ก่อนผู้บาดเจ็บหัวใจหยุดเต้น ร้อยละ 76.0

3) ผลของการวัดทัศนคติต่อการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลในเขตพื้นที่เทศบาลนครยะลา พบว่ามีทัศนคติเกี่ยวกับการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน โดยเฉลี่ยเท่ากับ 33.01 ส่วนใหญ่นักเรียนมีทัศนคติเกี่ยวกับการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 49.4 รองลงมา ทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 32.6 และทัศนคติอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 17.9

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของระดับทัศนคติต่อการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานจำแนกเป็นรายข้อ (n = 184)

ทัศนคติต่อการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน	Mean	S.D.	ระดับ ทัศนคติ
1. ท่านคิดว่าการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานเป็นเรื่องใกล้ตัวที่ทุกคนจำเป็นต้องรู้และปฏิบัติได้	3.76	1.49	สูง
2. ท่านคิดว่าการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานเป็นการทรมานผู้ป่วย	2.70	1.70	ปานกลาง
3. ท่านคิดว่าการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานเป็นการช่วยเหลือผู้ป่วยที่เสียชีวิตแล้วให้หัวใจกลับมาเต้นอีกครั้ง	3.48	1.36	ปานกลาง
4. ท่านคิดว่าการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานในผู้ป่วยที่หัวใจหยุดเต้นแล้วเป็นการทำอะไรที่สูญเปล่า	2.73	1.73	ปานกลาง
5. ท่านคิดว่าควรทิ้งผู้บาดเจ็บไว้ ถ้าเราให้ความช่วยเหลือไม่ได้	3.39	1.53	ปานกลาง
6. ท่านรู้สึกกลัวและไม่มั่นใจในตัวเองในการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน	3.54	1.35	ปานกลาง
7. เมื่อท่านพบเห็นคนจมน้ำท่านควรรีบทำการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน	2.67	1.69	ปานกลาง
8. ท่านคิดว่าการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน เป็นสิ่งควรเรียนรู้	3.58	1.44	ปานกลาง
9. ท่านคิดว่าความตายเป็นเรื่องโชคชะตาไม่มีใครเลี่ยงความตายได้	3.43	1.28	ปานกลาง
10. ท่านคิดว่าการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน เป็นวิธีการช่วยชีวิตที่ดีที่สุดให้ผู้ป่วยที่หัวใจหยุดเต้น	3.74	1.28	สูง

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลในเขตพื้นที่เทศบาลนครยะลา มีทัศนคติต่อการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ท่านคิดว่าการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานเป็นเรื่องใกล้ตัวที่ทุกคนจำเป็นต้องรู้และปฏิบัติได้ (Mean = 3.76, S.D. = 1.49) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ เมื่อท่านพบเห็นคนจมน้ำท่านควรรีบทำการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน (Mean = 2.67, S.D. = 1.69)

4) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลในเขตพื้นที่เทศบาลนครยะลา ได้แก่ สถานที่เรียน การได้รับข่าวสารจากสื่อต่างๆ เกี่ยวกับการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน ทัศนคติเกี่ยวกับการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานและเพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทดสอบสมมติฐาน

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน	χ^2	p-value
เพศ	0.632	0.729
สถานที่เรียน	27.515	0.002
การได้รับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ เกี่ยวกับการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน	24.774	0.000
ทัศนคติเกี่ยวกับการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน	12.256	0.016

จากตารางที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า สถานที่เรียน การได้รับข่าวสารจากสื่อต่างๆ เกี่ยวกับการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน ทัศนคติเกี่ยวกับการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานมีความสัมพันธ์กับความรู้การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลในเขตพื้นที่เทศบาลนครยะลา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ($p\text{-value} < 0.05$) และเพศไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลในเขตพื้นที่เทศบาลนครยะลา

อภิปราย

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่มีคะแนนความรู้เกี่ยวกับการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของวราพรณ พึ่งแจ่ม [6] เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนมากได้รับข้อมูลข่าวสารการช่วยชีวิตจากสื่อต่าง ๆ โดยได้รับบ่อยที่สุด คือ สื่อทางอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ เป็นต้น สอดคล้องกับการศึกษาของอรุณ แสงเงิน [7] ปิยฉัตร เทพรัตน์ [8] รวีโรจน์ ทองธานินขวัญ [9] ทฤษฎา อินแก้ว [4] ปิยดา จันทกุล [10] พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับความรู้การช่วยชีวิตและการใช้เครื่องไฟฟ้าหัวใจแบบอัตโนมัติผ่านทางอบรม เอกสารวิชาการ อินเทอร์เน็ต สื่อทางโทรศัพท์ เป็นต้น มีคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างได้รับรู้ถึงความสำคัญของการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานผ่านสื่อออนไลน์ต่างๆ โดยเฉพาะผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ต สอดคล้องกับผลการศึกษาของทฤษฎา อินแก้ว [4] รวีโรจน์ ทองธานินขวัญ [9] และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลในเขตพื้นที่เทศบาลนครยะลา ได้แก่

สถานที่เรียนมีความสัมพันธ์กับความรู้การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับบทความ วรรณพรรณ ทรัพย์ดล [11] การมีเทคโนโลยีเข้ามาเป็นช่องทางการส่งเสริมความรู้ให้กับบุคคลในยุคสมัยปัจจุบัน มีการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารกันมากขึ้นจะส่งผลทำให้บุคคลสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ และไม่สอดคล้องกับผลการศึกษา รวีโรจน์ ทองธานินขวัญ [9] พบว่า สถานที่ในการเรียนการสอนไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความจำของกลุ่มตัวอย่าง อาจเป็นเพราะความพร้อมของสื่อในการสอนของแต่ละที่ และการเข้าถึงของบุคคลไม่เท่าเทียมกัน

การได้รับข่าวสารจากสื่อต่างๆ เกี่ยวกับการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน มีความสัมพันธ์กับความรู้การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับผลการศึกษาของทฤษฎา อินแก้ว [4] รวีโรจน์ ทองธานินขวัญ [9] เนื่องจากช่องทางส่งเสริมความรู้ในยุคสังคมปัจจุบันสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับการช่วยชีวิตหรือการฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานมากขึ้น อีกทั้งบุคคลที่สามารถเปิดรับข่าวสารได้มาก ย่อมมีความรู้ความเข้าใจในสิ่งนั้นมากกว่าบุคคลที่เปิดรับข่าวสารต่างๆ ได้น้อย

ทัศนคติเกี่ยวกับการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน มีความสัมพันธ์กับความรู้การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับผลการศึกษาของทยูตา อินทร์แก้ว [4] รวีโรจน์ ทองธานินทร์ขวัญ [9] เนื่องจากความเชื่อเป็น ปัจจัยพื้นฐานและการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ เกี่ยวกับการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานก่อให้เกิดความ ตระหนัก ส่งผลทำให้เกิดความรู้และทัศนคติทางที่ดีอีกด้วย [4] อีกทั้งสื่อออนไลน์ต่างๆ ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ไม่ว่าจะเป็นทาง YouTube Facebook เป็นต้น [9] ซึ่งการศึกษาครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 49.4 เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างได้รับข่าวสารจากอินเทอร์เน็ตเป็นส่วนใหญ่ ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างเกิดทัศนคติที่ดี ทำให้เกิดความตระหนักในหลักการช่วยชีวิตและมีความรู้การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานมากขึ้น

สรุป

นักเรียนเพศชายและเพศหญิงเท่ากัน ร้อยละ 50.0 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยได้รับข่าวสารจากสื่อ ต่างๆ เกี่ยวกับการช่วยชีวิตขั้นพื้นฐาน ร้อยละ 61.4 กลุ่มตัวอย่างมีความรู้การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน โดยเฉลี่ยเท่ากับ 10.1 ส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 37.5 และทัศนคติเกี่ยวกับการช่วยฟื้นคืนชีพขั้น พื้นฐาน โดยเฉลี่ยเท่ากับ 33.0 ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 49.4 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยความสัมพันธ์กับความรู้การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 คือ สถานที่เรียน การได้รับข่าวสารจากสื่อต่างๆ เกี่ยวกับการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน รวมถึงทัศนคติเกี่ยวกับการช่วยฟื้นคืนชีพขั้น พื้นฐาน และเพศไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน

จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

งานวิจัยนี้ได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ วิทยาลัยการสาธารณสุขสุพรรณบุรี จังหวัดยะลา รหัสโครงการ SCPHYREC-051/2564

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1) ควรจะศึกษาวิจัยในรูปแบบผลของโปรแกรมส่งเสริมความรู้และทักษะการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน ในกลุ่มนักเรียน เนื่องจากจะได้ข้อมูลที่ครบถ้วนทั้งในส่วนของความรู้และทักษะของกลุ่มตัวอย่าง รวมถึงกลุ่ม ตัวอย่างสามารถได้ความรู้และได้เกิดทักษะการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานจากผู้ทำวิจัย และได้ปฏิบัติจริง

2) ควรศึกษาวิจัยในรูปแบบควบคุมระหว่างวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณในกลุ่มนักเรียน ศึกษาเรื่อง ของความรู้และทักษะการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานควบคู่กับการใช้เครื่องช็อกไฟฟ้าหัวใจอัตโนมัติ (AED)

เอกสารอ้างอิง

- [1] ณัชนันท์ ชีวานนท์. อุบัติเหตุในเด็ก: สถานการณ์ และแนวทางการป้องกัน. วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. 2559; 24(3): 1-12.
- [2] กองควบคุมโรคไม่ติดต่อ. จำนวนและอัตราการเสียชีวิตของเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี. 2562. สืบค้นเมื่อ 31 ธันวาคม 2564 จาก <http://www.thaincd.com/2016/news/hot-news-detail.php?gid=18&id=13786>.

- [3] คณิงนิจ จันทรทิน และคณะ. หนังสือการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐาน Emergency First Aid and Basic CPR. พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพฯ, บริษัท นิวธรรมดาการพิมพ์ จำกัด. 2563.
- [4] ทยุตา อินแก้ว, ภาวิณี เถาอด และดุสิตา ชัยรัตน์. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ การรับรู้ สมรรถนะแห่งตน และความสามารถในการช่วยชีวิตขั้นพื้นฐานของญาติผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด. วารสารพยาบาลทหารบก. 2561; 19(ฉบับพิเศษ): 139-148.
- [5] สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดยะลา. ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพจังหวัดยะลา. 2562. สืบค้นเมื่อ 31 ธันวาคม 2564 จาก https://yla.hdc.moph.go.th/hdc/main/index_pk.php?year_selection=2019.
- [6] วราพรรณ เพ็งแจ่ม. ความรู้การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 จังหวัดนครราชสีมา. สหาคมนสถาบันอุดมศึกษาเอกชน แห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. 2560; 6(2): 63-71.
- [7] อูรา แสงเงิน, สุพัตรา อุปนิสากร และทิพมาส ชินวงศ์. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้และทักษะในการ ช่วยฟื้นคืนชีพของพยาบาล โรงพยาบาลสงขลานครินทร์. วารสารพยาบาลสงขลานครินทร์. 2555; 32(1): 32-38.
- [8] ปิยฉัตร เทพรัตน์. คู่มือการปฐมพยาบาลเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ, ศูนย์อบรมปฐมพยาบาลและ สุขภาพอนามัย. 2559.
- [9] รวีโรจน์ ทองธานีขวัญ, วาญญู อินเทศน์, เอกณรงค์ ธรรมตา, เจษฎา บุญแก้ว, วิษณุ ใจวันดี, กาญจนา หาญศิริวัฒนกิจ, และคณะ. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความจำเรื่องมหากายวิภาคศาสตร์ของมนุษย์ ในนักศึกษาแพทย์. เวชสารร่วมสมัย. 2560; 62(3): 593-605.
- [10] ปิยดา จันทรกุล. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้และทักษะในการช่วยฟื้นคืนชีพของพยาบาลโรงพยาบาล วชิระภูเก็ต. วารสารวิชาการแพทย์เขต 11. 2562; 33(2): 339-351.
- [11] ธรณพรพรรณ ทรัพย์ดล. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนบทเรียนออนไลน์ของมหาวิทยาลัย ราชภัฏนครราชสีมา. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University. 2554; 4(1): 652-666.